

1 FOTOMONTAŻ
Artyści awangardowi chętnie wykorzystywali w swych pracach fotografię. Szczególnie popularny stał się fotomontaż, składający się z kilku różnych zdjęć. Ponieważ był bliski technice filmowej, uważano go za ucieśnienie nowoczesnego stylu. W fotomontażach artyści chętnie ukazywali wizje przyszłości.

2 HELIOGRAFIKA

Twórcą tej nowatorskiej techniki z pogranicza fotografii, grafiki i malarstwa był Karol Hiller. Polegała ona na malowaniu abstrakcyjnych kompozycji białą temperą, gwaszem lub ołówkiem na szklanych kliszach lub błonach celuloidowych, a następnie wykonywaniu z nich odbitek fotograficznych. Niektóre partie artysta poddawał rytowaniu i drapaniu, farbę nakładał lub wcierał. W efekcie powstawały nieoczekiwane kompozycje, przywodzące na myśl kosmiczne mgławice.

3 KOLAŻ
Słowo pochodzi od francuskiego collage, oznaczającego „sklejanie”. Technika ta polega na zestawianiu wycinków różnych materiałów i tworzyw (gazet, tkanin, fotografii, drobnych przedmiotów codziennego użytku itp.), które są naklejane na płótno lub papier. Mistrzami kolażu byli dadaści i surrealiści. W Polsce w dwudziestoleciu międzywojennym surrealistyczne kolaże i fotokolaże tworzyli m.in. Mieczysław Szczuka, Teresa Żarnowerówna, Jerzy Janisch. Ich prace szokowały zestawieniami form tajemniczych i dziwnych, które tworzyły świat jak z marzeń sennych lub halucynacji.

- 1. Mieczysław Chojnowski, *Ameryka*, 1932
- 2. Karol Hiller, *Kompozycja*, 1930–1935
- 3. Jerzy Janisch, *Głowa*, 1918–1939

WYSTAWA ODBYWA SIĘ W RAMACH OBCHODÓW STULECIA AWANGARDY W POLSCE OBJĘTYCH HONOROWYM PATRONATEM PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ANDRZEJA DUDY

PREZYDENT.PL

WYSTAWA POD AUSPICJAMI

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

teksty
Edyta Rubka-Kostyra
projekt graficzny
Homework /
Kasia Walentynowicz

DORADCA PRAWNY
GT GreenbergTraurig

PATRONI MEDIALNI
Polskie Radio
insider

CO JEST
Gracie24

Wierzbica

O.pl

artinfo.pl

STOLICA

NNGT

LAVIE

TVP

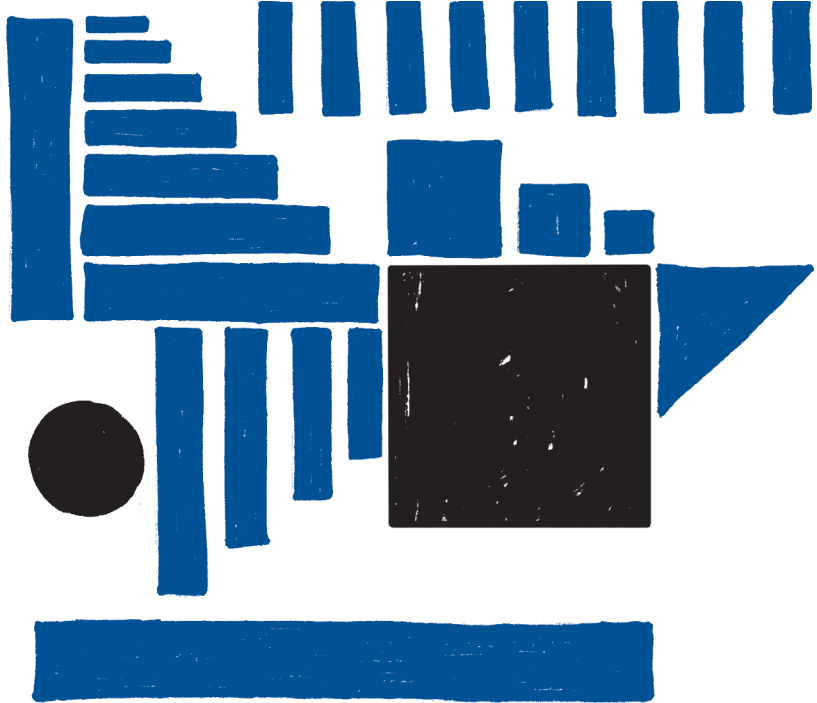
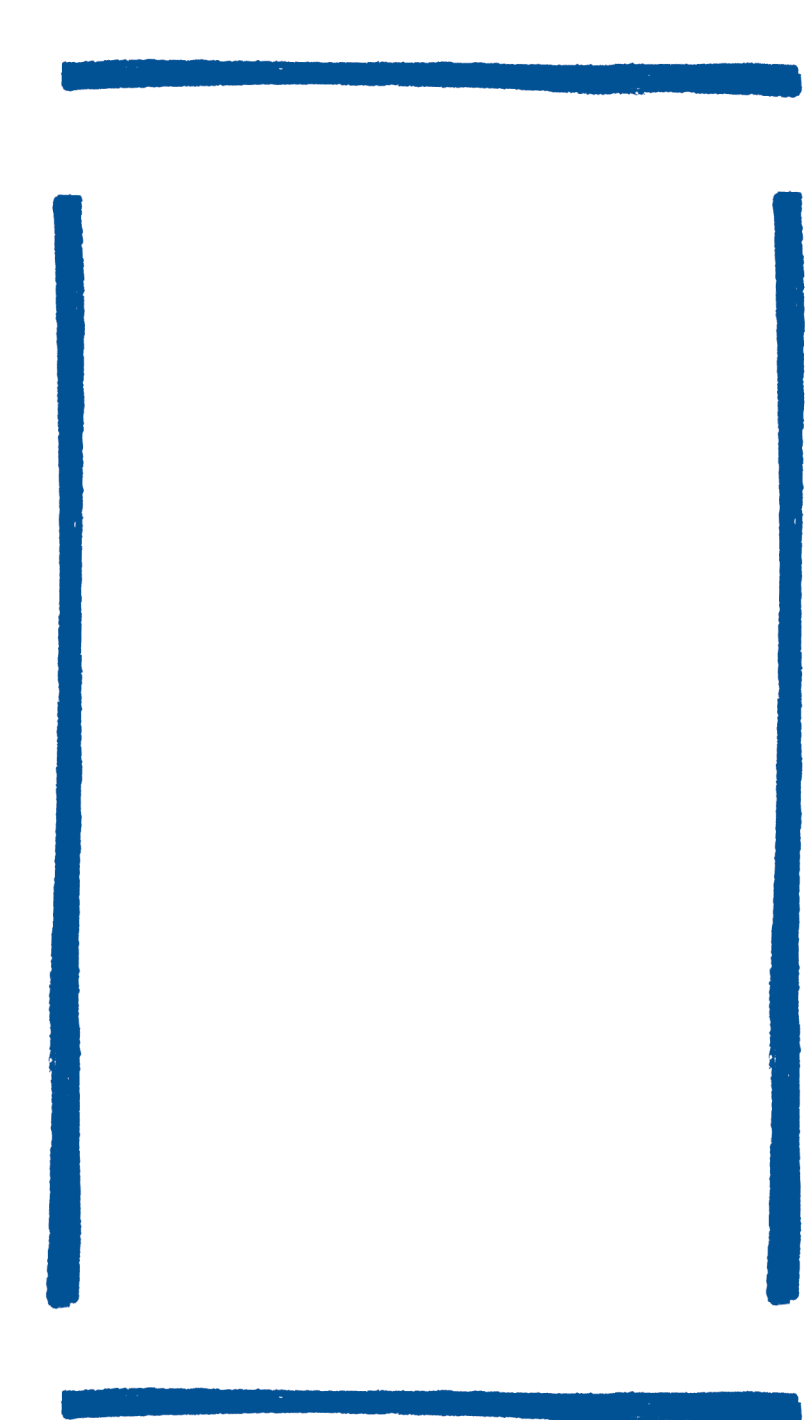

Słowo pochodzi od francuskiego avant-garde, oznaczającego „straż przednią”. W odniesieniu do sztuki mianem awangardowych zaczęto określać w pierwszych dziesięcioleciach XX wieku radykalne, nowatorskie teorie i dzieła.

1917 to początek rozkwitu ruchów awangardowych okresu międzywojennego. Zmieniło się spojrzenie na sztukę i jej rolę w społeczeństwie. Sztuka stała się polem eksperymentów.

Po odzyskaniu przez nasz kraj niepodległości polscy artyści mieli różne pomysły na sztukę. Przyjrzyj się dziełom na wystawie i wybierz właściwe odpowiedzi.

- CZERPANIE INSPIRACJI ZE SZTUKI EUROPEJSKIEJ
- STWORZENIE NOWEGO STYLU NARODOWEGO
 - UNIKANIE DEKORACYJNOŚCI
 - TWORZENIE DZIEŁ SKŁANIAJĄCYCH DO REFLEKSJI
 - NAWIĄZANIE DO SZTUKI LUDOWEJ
 - WYKORZYSTANIE NOWYCH TECHNIK
 - DIALOG ZE SZTUKĄ DAWNĄ

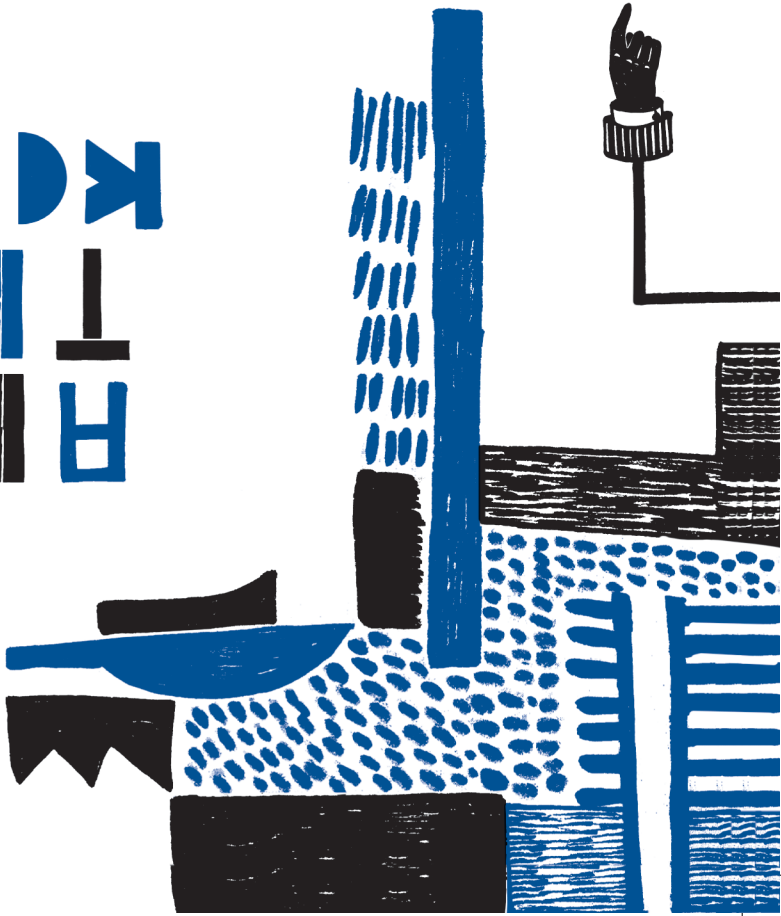
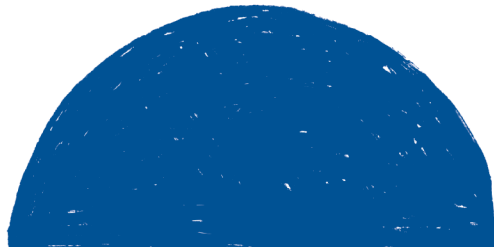
- OPOWIADANA HISTORIA
- GEOMETRIA
- ZŁUDZENIE GŁĘBI
- FORMAT
- MATERIAL
- KOLOR
- KOMPOZYCJA
- BRYŁA
- FAKTURA

Co jest najbardziej istotne w obrazie abstrakcyjnym?

Słowo pochodzi od łacińskiego abstractio, oznaczającego „oderwanie”. W odniesieniu do sztuk plastycznych mianem abstrakcji określa się takie dzieła, które pozbawione jest cech ilustracyjności, a artysta nie stara się naśladować natury. Sztuka abstrakcyjna jest nazywana także sztuką niefiguratywną.

HB
T
RA
K
J
A

Narysuj własną abstrakcję geometryczną:

1 • różnorodne postawy artystyczne

Powiąz dzieła z nurtami awangardowymi dominującymi w sztuce I. połowy XX wieku.

- 1 **MAREK WŁODARSKI**
WSPOMNIENIA Z DZIECIŃSTWA, 1924
- 2 **HENRYK STAŻEWSKI**
KOMPOZYCJA ABSTRAKCYJNA, 1929
(REPLIKA 1977)
- 3 **SZYMON SYRKUS**
TANČĄCA PARA, 1921
- 4 **STANISŁAW KUBICKI**
WIEŻA BABEL II (WERSJA B), 1918
- 5 **STEFAN WEGNER**
KOMPOZYCJA, 1934
- 6 **TYTUS CZYŻEWSKI**
ZBÓJNIK, 1917–1918

• EKSPRESJONIZM

Kierunek w sztuce, który świadomie zrywał z realistycznym odtwarzaniem otaczającego świata, dążąc do wyrażenia go za pomocą emocji. Ekspresjoniści poszukiwali inspiracji w sztuce prymitywów, plastyce murzyńskiej, rysunkach dzieci i sztuce ludowej. Głosili zasadę wszechwładności ludzkich uczuć. Ich sztuka była bardzo żywiołowa, swobodna w kształtowaniu formy i stosowaniu barw. W Polsce tendencje ekspresjonistyczne przejawiała powstała w 1918 r. w Poznaniu awangardowa grupa artystyczna Bunt.

• KONSTRUKTYWIZM

Kierunek w sztuce abstrakcyjnej powstały w Rosji w 1913 r. Nazwę zawdzięczał zarówno sposobowi budowania obrazu – „konstruowaniu” z określonych elementów, jak i zaangażowaniu w nowoczesność. Konstruktywiści stosowali dyscyplinę formalną, ograniczając się w swoich pracach do prostych elementów geometrycznych: kół, trójkątów i linii prostej. Świadomie rezygnowali z przedstawiania widzialnej rzeczywistości. Unikali skojarzeń ze światem przedmiotów. Struktura dzieła miała odzwierciedlać – na podstawie analogii – prostotę i logikę budowy maszyn. Artyści postulowali mechaniczne wykonanie dzieła i posługiwanie się nowym, przemysłowym materiałem. Sztuka miała być użyteczna.

4

• FORMIZM

Ruch artystyczny powstały ok. 1917 r. w Krakowie (początkowo pod nazwą Ekspresjoniści Polscy, od 1919 r. – Formiści). Formistów łączyło zainteresowanie zagadnieniami formy, której przypisywali rolę nadrzędną. Sprzeciwiali się naturalizmowi – wiernemu przedstawieniu rzeczywistości w sztuce. Inspirowali się osiągnięciami zachodniej awangardy (ekspresjonizm, kubizm, futurizm), łącząc je z rodzimą tradycją (np. podhalańskim malarstwem na szkło).

• SURREALIZM

Kierunek w sztuce powstały we Francji w 1924 r.; początkowo wpłynął na literaturę, później także na sztuki plastyczne, kino i teatr. Surrealizm wyrósł z fascynacji podświadomością; wyobraźnię artysty pobudzały sny, halucynacje, nieprzewidywalność losu, dlatego twórczość surrealistów przesyciona była klimatem niezwykłości i tajemniczości, często grozy. Artyści kreowali niezwykle wizję burzącą logiczny porządek rzeczy, np. w zaskakujący sposób zestawiając realne przedmioty. W polskiej sztuce międzywojnia inspiracje surrealizmem odnaleźć można w twórczości członków grupy Artes.

5

• FUTURYZM

Ruch artystyczny powstały ok. 1909 r. we Włoszech. Początkowo związany jedynie z literaturą, później objął inne dziedziny sztuki (plastykę i muzykę). Futuryści głosili kult dynamizmu współczesnego życia, szybkości, techniki i maszyny, fascynowała ich siła i destrukcja. Dzieła futurystów cechuje dynamika, ekspresja i odrzucenie tradycji. W Polsce futurizm miał istotny wpływ na ukształtowanie się formizmu.

• KUBIZM

Kierunek w malarstwie zapoczątkowany ok. 1907 r. we Francji przez Pabla Picassa i George'a Braque'a. Poprzez odrzucenie klasycznej perspektywy i geometryczne uproszczenie elementów kompozycji kubiści uzyskiwali efekt przestrzenności dzieła. Kubizm wywarł silny wpływ na twórczość reprezentantów innych kierunków sztuki, m.in. na formistów.

3

6